

Persprotocol 2015

1. Inleiding

Dit persprotocol geldt als basisrichtlijn voor het ressort Antwerpen-Limburg, zowel voor de zetel als voor het openbaar ministerie. Er kunnen evenwel specifieke afwijkende regels zijn die dan wel duidelijk gecommuniceerd worden. Het spreekt voor zich dat met dit protocol niet wordt afgeweken van bestaande regelgeving of richtlijnen binnen het Openbaar Ministerie: zo blijft o.m. de COL 7/99 tot nader order onverkort gelden.

De samenwerking met het Openbaar Ministerie rond dit protocol geldt onder voorbehoud van andersluidende (nationale) regelgeving of richtlijnen, die in de toekomst tot stand zouden komen binnen het College van Procureurs-generaal en/of het O.M..

Het protocol is bedoeld als een werkinstrument voor een efficiënte samenwerking tussen de persmagistraten, hun organisatie en de media.

Het heeft geen uitstaans met het individuele spreekrecht van iedere magistraat dat elders geregeld is.

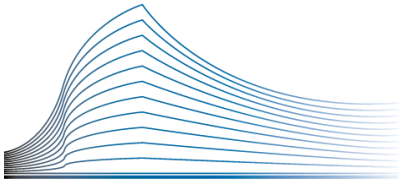
Het is van toepassing binnen de gerechtsgebouwen en de zittingszalen en slaat op alle hangende onderzoeken, alle door het gerecht behandelde zaken, en alle door de gerechtelijke instanties verleende informatie.

De bedoeling is dat aan de media, binnen de hierna vermelde regels en afspraken, faciliteiten worden gegeven om zich op een behoorlijke manier van hun informatieve taak te kunnen kwijten.

De communicatie tussen de media en de gerechtelijke instanties dient te verlopen in wederzijds respect voor ieders onafhankelijkheid en eigenheid.

De deontologie voor magistraten en de wettelijke beperkingen (zie verder) gelden onverkort ook voor de persmagistraten.

De media dienen minimaal de deontologische code van de Raad voor de Journalistiek te onderschrijven en conform te handelen.

2. Begrippen

Media: alle reguliere instellingen die aan verslaggeving doen, schriftelijk en/of audiovisueel en die de deontologische code van de Raad voor de Journalistiek hebben onderschreven

Journalist: iedere beroepsjournalist die aangesloten is bij een erkende vakvereniging voor journalisten of iedere journalist die freelance werkt voor een bepaald medium dat de deontologische code van de Raad voor de Journalistiek heeft onderschreven of een eenmalige accreditatie heeft bekomen

Accreditatie: schriftelijke en ondertekende aanmelding als journalist bij een persdienst of een persmagistraat met het oog op het bekomen van faciliteiten (bv. opname in een mailgroep, vaste plaatsen bij een groot assisenproces,...)

Embargo: mededeling van informatie, waarvan afgesproken en aanvaard is dat die pas openbaar gemaakt kan worden na een bepaald en afgesproken (kort) tijdstip

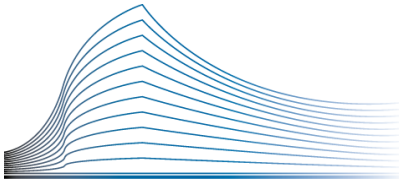
Informatiestop: een tijdelijk niet mededelen van enige informatie aan de media (bv. in het belang van het onderzoek)

Persbericht/persmededeling: schriftelijke mededeling/nota aan de media

Persbriefing/persmoment/persconferentie: georganiseerde bijeenkomst waarbij mondelinge mededelingen aan de media gedaan worden (bv. om de richtlijnen m.b.t. een assisenzaak met grote persbelangstelling ter kennis te brengen); hierbij kan tevens een persmap met de nodige informatie uitgedeeld worden

Sancties: tijdelijke of definitieve uitsluiting van de faciliteiten die aan de erkende / geaccrediteerde journalisten/media aangeboden worden

Deontologie media: naast de nationale deontologische code van de Raad voor de Journalistiek (<http://www.rvdj.be/sites/default/files/pdf/journalistieke-code.pdf>), die gebaseerd is op De Verklaring der plichten en rechten van de journalist (1971) (<http://www.rvdj.be/node/62>) en De Code van Journalistieke Beginselen (1982) (<http://www.rvdj.be/node/63>), de gangbare journalistieke deontologische codes (zoals bv. van de VRT http://deredactie.be/polopoly_fs/1.956416!file/deontologischecode_en_redactiestatuut2007.pdf)

Deontologie magistraten : zie Gids voor de magistraten

http://www.hrj.be/sites/5023.b.fedimbo.belgium.be/files/press_publications/00023n.pdf

Deontologie advocaten: zie

http://www.advocaat.be/UserFiles/file/reglementen/2015%2001%2009%20DEF_%20Codex%20Deontologie%20voor%20publicatie%20BS.pdf

Persmagistraat van het openbaar ministerie: een of meer aangeduide parketmagistra(a)t(en) die namens het parket waartoe ze behoren communice(e)r(t)en met de media. Zij zijn de officiële aanspreekpunten voor de pers. Zij verzorgen de contacten met de media bovenop hun regulier takenpakket

Persmagistraat van de zetel: een of meer aangeduide magistra(a)t(en) van de zetel die namens de rechtbank of gerechtelijke entiteit waartoe ze behoren communice(e)r(t)en met de media. Zij zijn de officiële aanspreekpunten voor de pers. Zij verzorgen de contacten met de media bovenop hun regulier takenpakket

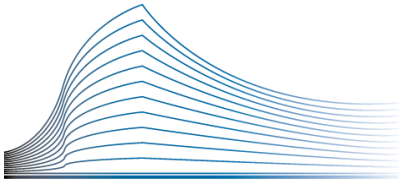
Persdienst: operationele dienst per parket of zetel die ondersteunend is bij de communicatie met de media

Communicatie: mondelinge, schriftelijke en/of audiovisuele informatieverstrekking aan de media (o.m. via persberichten, interviews, persconferenties, deelname aan panelgesprekken, sociale media, e-mails, websites,...)

Bevoegdheidsterrein: de bevoegdheid van de persmagistraten is in principe gelimiteerd tot de eigen gerechtelijke entiteit; m.b.t. speciale zaken met zeer grote impact en zeer ruime nationale en/of internationale persbelangstelling kan aan een of meerdere persmagistraten een bijzondere opdracht gegeven worden (zie verder onder 'Welke communicatie')

Privacy: behoudens hierna vermelde regels dienen steeds de grondrechten van alle personen betrokken bij gerechtelijke procedures gerespecteerd te worden

Toepasselijke wetgeving: o.m. het EVRM en de uitspraken van het EHRM, Belgische Grondwet en wetgeving, auteurswet, privacywet, wet bescherming journalistieke bronnen, deontologische codes, circulaires,...

(bv. artikel 8, 9 en 10 EVRM, artikelen 19, 22 en 25 Grondwet (vrijheid van meningsuiting, eerbiediging privé leven, drukpersvrijheid), artikel 1382 e.v. burgerlijk wetboek (zorgvuldigheidsprincipe), de artikelen van het strafwetboek: 443 tot 452 (laster en eerroof), 458 en 458bis (beroepsgeheim), 433 bis (persoonlijke levenssfeer van minderjarigen), 460 (schending van briefgeheim), 378 bis (het herkenbaar in beeld of ten gehore brengen van slachtoffers van seksueel misbruik), artikel 28 quinquies en 57 van het wetboek van strafvordering, art. 10 auteurswet (recht op afbeelding), art. 15 en 35 Wet op het politieambt...)

3. Wie communiceert? Wanneer?

De communicatie met de media wordt in principe enkel door de persmagistraat en/of persdienst gedaan, onder mandaat van de respectieve korpsoversten, maar uiteraard hebben de korpsoversten steeds het recht zelf te communiceren indien zij dit wenselijk achten. Er kan ook een specifiek mandaat gegeven worden aan gespecialiseerde magistraten. De media onthouden zich ervan rechtstreeks een magistraat belast met een zaak aan te spreken.

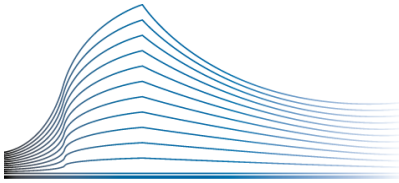
Een persdienst staat de persmagistraat bij in de uitvoering van zijn taken (wenselijk is dat in iedere gerechtelijk entiteit een operationele persdienst wordt opgericht).

Deze persdienst treedt op als eerste aanspreekpunt voor de media en geeft basisinformatie (bv. datum van zittingen, uitspraken, kopie van vonnissen/arresten,...). Voor diepgaandere informatie (bv. interviews, nadere uitleg m.b.t. procedure, juridische duiding, ...) verwijst de persdienst door naar de persmagistraat.

De collega's magistraten worden geacht alle informatie betreffende zaken die media aandacht kunnen opwekken tijdig door te geven aan de persdienst/persmagistraat zodat dezen zich degelijk kunnen voorbereiden. Deze interne informatiestroom is essentieel voor de goede werking van een correcte externe communicatie. Magistraten, andere dan de persmagistraten, onthouden er zich in principe van rechtsreeks met de media te communiceren.

De persmagistraten en/of persdiensten zijn bereikbaar via e-mail en/of telefonisch. Evenwel is de beschikbaarheid van sommige informatie slechts voorhanden tijdens kantoor- of griffie uren (bv. kopie van een vonnis/arrest).

Daar waar de personeelsformatie het toestaat wordt een vaste vervanger van de persmagistraat aangeduid.

In grotere entiteiten is het mogelijk dat persmagistraten voor een specifiek rechtsdomein aangewezen worden (bv. burgerlijke zaken, strafzaken, jeugdzaken,...).

De persmagistraten van de zetel en van het openbaar ministerie beogen onderling een vlotte en nauwe samenwerking met het oog op een zo accuraat mogelijke informatieverstrekking.

Tijdens het opsporingsonderzoek komt de woordvoering toe aan de procureur des Konings (artikel 28 quinquies van het wetboek van strafvordering) bij monde van de persmagistraat van het openbaar ministerie.

Tijdens het gerechtelijk onderzoek komt de woordvoering daarover toe aan de procureur des Konings in overleg met de onderzoeksrechter (artikel 57 van het wetboek van strafvordering). Ook in dit geval is het de persmagistraat van het openbaar ministerie die communiceert met de media. De onderzoeksrechter kan in uitzonderlijke gevallen de pers te woord staan, bv. als voorzitter van een beroepsvereniging, doch deze communicatie zal nooit betrekking hebben op individuele onderzoeken.

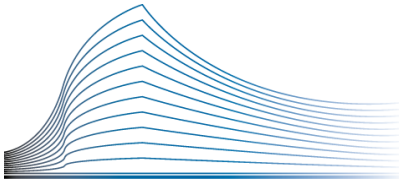
De woordvoering m.b.t. de procedures voor de Raadkamer en de Kamer van inbeschuldigingstelling komt in principe toe aan de persmagistraat van het openbaar ministerie. Wanneer echter de Raadkamer en/of de Kamer van Inbeschuldigingstelling ten gronde uitspraak doet (bv. bij internering of wanneer een opschorting wordt uitgesproken) kan in onderling overleg de woordvoering daarover gebeuren door de persmagistraat van het openbaar ministerie en/of de persmagistraat van de zetel.

Wanneer de zaak aanhangig gemaakt is bij de zetel (vanaf de dagvaarding of de beschikking van verwijzing) komt de woordvoering over het verdere verloop van de procedure toe aan de persmagistraat van de zetel.

Na het definitief worden van de uitspraak zal m.b.t. de strafuitvoering de communicatie gedaan worden door de persmagistraat van de zetel (indien over de strafuitvoering dient beslist door de strafuitvoeringsrechtbank) of door de persmagistraat van het openbaar ministerie (in de andere gevallen)

4. Welke communicatie?

De persmagistraten van de zetel communiceren nooit over zaken waarin zij zelf zetelen of gezeteld hebben, of waarmee ze een te nauwe persoonlijke band hebben.

Bij voorkeur communiceren persmagistraten van het openbaar ministerie evenmin over de zaken waarin zij zelf het opsporingsonderzoek hebben geleid, de gerechtelijke onderzoeken die zij opvolg(d)en, en de zaken waarin zij ter terechtzitting vorderen.

De persmagistraten zijn in principe enkel bevoegd voor de communicatie betreffende de eigen gerechtelijke entiteit. M.b.t. speciale zaken met zeer grote impact en zeer ruime nationale en/of internationale persbelangstelling, meer beleidsmatige zaken of zaken van algemene juridische aard, kan (bv. door het College van de zetel, het College van procureurs-generaal) aan een of meerdere persmagistraten een bijzondere opdracht gegeven worden (bv. voor deelname aan panelgesprekken, achtergrondnieuwsprogramma's, nationale woordvoering...).

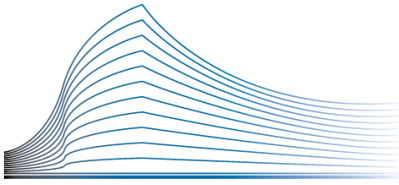
De communicatie gebeurt meestal op reactieve wijze op vraag van journalisten/media (vb. telefonisch, via e-mail, interviews, mededeling van uittreksels/kopieën van vonnissen/arresten...).

De communicatie kan echter ook op proactieve wijze gebeuren via website, e-mail, sociale media,... (bv. mededeling van rollen, algemene informatie, uitleg over procedures, persmededelingen, ...).

De mededeling van de rollen (zittingslijsten) is beperkt tot deze van de straf- en civiele zittingen. Uitgesloten hiervan zijn: de zittingen van de jeugdrechtbank/ jeugdkamer hof, de zittingen van de familierechtbank, de zittingen van raadkamer en kamer van inbeschuldigingstelling.

Wanneer een uittreksel of kopie van een vonnis of arrest aan journalisten ter beschikking gesteld wordt door de persdienst of de persmagistraat is dat onderhevig aan een aantal specifieke voorwaarden (die vermeld worden op de kopie zelf) en die o.m. inhouden:

- de kopie is enkel bedoeld voor journalistieke doeleinden en mag in geen enkel geval doorgegeven worden aan derden (inbreuk op dit verbod is niet alleen mogelijk strafbaar maar leidt ook tot definitieve uitsluiting van de faciliteiten verleend door de persdienst/persmagistraat)
- de uittreksels/kopies dienen behandeld te worden volgens de geldende journalistieke deontologische codes (bv. m.b.t. anonimiseren)
- bijzondere aandacht dient geven aan het weergeven van identiteitsgegevens van minderjarigen en slachtoffers van zedenmisdriften wat strafbaar is (artikelen 433 bis en 378 bis van het strafwetboek)

5. Toegang tot de gebouwen en de zittingszalen

5.1. De gerechtsgebouwen

De gerechtsgebouwen zijn, binnen de openingsuren, in principe toegankelijk voor het publiek (en dus ook journalisten), maar sommige gedeelten ervan zijn afgeschermd en enkel toegankelijk mits toestemming of machtiging (b.v. de kantoren van de magistraten, ...).

De toegang tot de gerechtsgebouwen of gedeelten ervan kan, ondermeer om veiligheidsredenen, ook beperkt worden en/of afhankelijk gemaakt worden van een legitimatie of machtiging (bv. aanmelding bij toegangsbalie, vertoon van identiteitskaart, perskaart,...) en eventueel ook van andere veiligheidsmaatregelen (bv. metaaldetector, het nemen van een foto, ...).

Griffies en parketkantoren zijn enkel toegankelijk en bereikbaar binnen de openingsuren.

Behalve de persmagistraten zijn parketmagistraten, rechters en leden van de griffie of het parketsecretariaat, niet rechtstreeks te benaderen. De informatiestroom loopt enkel via de persdienst en/of via de persmagistraten.

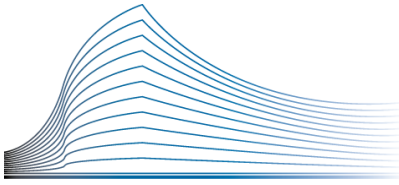
5.2. De zittingszalen

De zittingen zijn normaliter openbaar en toegankelijk voor publiek (en dus ook journalisten) behalve wanneer een zaak 'met gesloten deuren' of 'in raadkamer' wordt behandeld.

Een zaak wordt met gesloten deuren behandeld wanneer de goede zeden, de openbare orde en/of de veiligheid in het gedrang kunnen komen of ter bescherming van minderjarigen of de persoonlijke levenssfeer van sommige procesdeelnemers.

De Raadkamer en Kamer van inbeschuldigingstelling zetelen steeds met gesloten deuren.

De rechter die de zitting voorziet heeft de beslissingsbevoegdheid i.v.m. de ordehandhaving in de zittingszaal. Hij kan daartoe autonoom alle nodige maatregelen nemen (bv. iemand uit de zittingszaal doen verwijderen, al dan niet toelaten van audiovisuele media, verbod van gebruik van laptop, gsm...).

6. Schrijvende pers

Journalisten van de schrijvende pers hebben toegang tot de gerechtsgebouwen en zittingszalen onder dezelfde voorwaarden als het publiek.

Zij nemen plaats op de plaatsen voor het publiek tenzij er bijzondere persplaatsen zijn voorbehouden. Ze storen in geen geval het goede verloop van de zitting.

Wanneer niet verboden door de voorzittend rechter kunnen zij voor hun verslaggeving gebruik maken van hun gsm of laptop op voorwaarde dat dit gebruik niet storend is (bv. geluid uitgeschakeld). Evenwel mogen gsm of laptop dan niet gebruikt worden voor audiovisuele opnames (zie verder).

De voorzittend rechter kan het versturen van tekstberichten of online berichtgeving vanuit de zittingszaal verbieden of beperken (bv. mits het respecteren van een zeker tijdsverloop, of pas na een getuigenverhoor) zo hij vindt dat dit belemmerend werkt voor een goede rechtspleging of ordelijk verloop van de zitting. Online berichtgeving houdt namelijk het gevaar in dat betrokkenen bij een rechtszaak (bv. getuigen) niet meer vrijuit durven te spreken, wat de waarheidsvinding kan belemmeren.

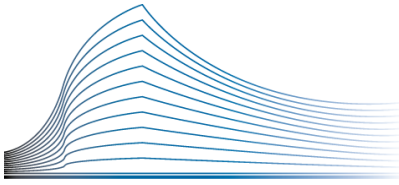
7. Audiovisuele media

7.1. Algemeen

In de regel, tenzij wegens een verbod van de voorzittend rechter, zijn tekeningen tijdens de zitting toegelaten. Een tekening is niet te beschouwen als een foto omdat het een (kunstzinnige) interpretatie is van de werkelijkheid. De tekenaar dient zich wel op voorhand (ten laatste de dag voorafgaand aan de zitting) aan te melden bij de ontvangstbalie/de persdienst/de persmagistraat opdat deze(n) de voorzittend rechter op de hoogte kunnen brengen.

Zonder toestemming is het verboden in het gerechtsgebouw en de zittingszalen beeld- en geluidsopnamen te maken.

Om dergelijke toestemming te bekomen moeten de media tijdig vooraf contact opnemen met de persdienst/de persmagistraat. Deze laatsten hebben immers tijd nodig om de voorzitter/procureur/voorzittende rechter daarvan in te lichten. Een laattijdig verzoek kan leiden tot het niet verlenen van toestemming.

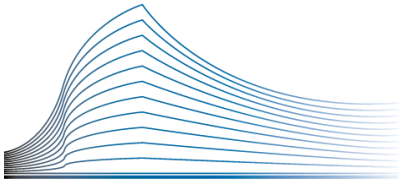

Een toestemming tot beeld- en/of geluidsopnames houdt in geen geval in dat zomaar in het wilde weg gefilmd of gefotografeerd mag worden.

Voor opnames in het gerechtsgebouw (buiten de zittingszalen) wordt door de persdienst/de persmagistraat een geschikte plek aangeduid (bv. voor interviews). Hierbij zal rekening gehouden worden dat bezoekers in het gerechtsgebouw en in de zittingszalen niet herkenbaar in beeld kunnen gebracht worden.

Voor de beeld- en/of geluidsopnames in de zittingszaal gelden o.m.:

- de voorzittend rechter heeft steeds de beslissingsbevoegdheid om al dan niet, en eventueel onder bepaalde voorwaarden en met bepaalde beperkingen, beeld- en/of geluidsopnames in zijn zittingszaal toe te laten; hij moet zijn beslissing wel motiveren t.a.v. de persmagistraat opdat deze tijdig de boodschap aan de media kan overbrengen
- het maken van beeld- en geluidsopnames mag geen belemmering zijn voor een goede rechtspleging en een ordelijk en veilig procesverloop
- de privacy van de niet-professionele procesdeelnemers (bv. publiek) moet worden gewaarborgd
- tenzij anders gezegd mogen van de professionele procesdeelnemers (rechters, openbaar ministerie, griffier, advocaten, zittingsdeurwaarders) beeld- en/of geluidsopnames gemaakt worden, eventueel mits een aantal vooraf af te spreken beperkingen
- veiligheidspersoneel mag nooit (herkenbaar) in beeld gebracht worden
- van getuigen, deskundigen, slachtoffers, minderjarigen, mogen nooit zonder toestemming herkenbare beeld- en/of geluidsopnames gemaakt worden; voor dergelijke opnames moet telkens vooraf en tijdig de persmagistraat gecontacteerd worden
- van juryleden bij het assisenhof mogen, wanneer zij geen bezwaar hebben, enkel longshots gemaakt worden (geen individuele beelden of close-ups)
- van de beklaagde(n) mogen, zonder uitdrukkelijke toestemming, geen beeld- en/of geluidsopnames gemaakt worden; desgevallend kunnen deze onherkenbaar in beeld gebracht worden (bv. met balkje, geblurd) en/of mits stemvorming. Alleszins mag geen beklaagde met handboeien aan in beeld worden gebracht
- gebruikelijk is dat van de binnenkomst van de rechter(s) en de openbare uitspraak van een (tussen)vonnis/(tussen)arrest beeld- en/of geluidsopnames mogen genomen worden; uitzonderlijk kan hiervan op gemotiveerde wijze worden afgeweken

- van de procedures raadkamer/kamer van in beschuldigingstelling mogen geen beeld- en/of geluidsopnames in de zittingszaal en rondom de toegang tot de zittingszaal genomen worden
- de persmagistraat kan gebeurlijk de plaats aanduiden van waaruit beelden mogen worden genomen; wanneer er meerdere cameraploegen/fotografen aanwezig zijn kan de persmagistraat beslissen dat er met een pool moet gewerkt worden en dat de beelden onderling moeten worden gedeeld

7.2. Bijzondere opnames

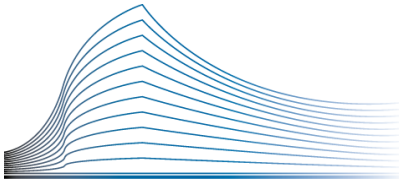
In bepaalde gevallen (bv. voor documentaire programma's zoals 'De Rechtbank'), kan toelating verleend worden om van het gehele procesverloop audiovisuele opnames te maken.

Een schriftelijk en gemotiveerd verzoek hiertoe dient tijdig ingediend te worden bij de persdienst/persmagistraat.

Voor dergelijke programma's wordt een gezamenlijk protocol opgesteld waarbij alle procesdeelnemers hun akkoord schriftelijk moeten geven. In dit protocol worden specifieke afspraken gemaakt. Bijzondere aandacht gaat naar de objectiviteit van de berichtgeving waarbij sensatie geweerd dient te worden.

Er wordt steeds een preview voorzien met de mogelijkheid tot aanpassingen. De opgenomen beelden kunnen maar worden uitgezonden wanneer de uitspraak in kracht van gewijsde is getreden.

De audiovisuele opnames voor dergelijke programma's mogen niet hergebruikt worden in/voor andere programma's. Indien een zender dergelijke programma's op een latere datum (bv. na enkele jaren) opnieuw zou willen uitzenden is een nieuw gezamenlijk akkoord nodig (droit à l'oublie).

8. Sancties

Niet correcte naleving van dit protocol 2015 kan leiden tot een waarschuwing, een klacht bij de Raad voor de Journalistiek of een tijdelijke of definitieve uitsluiting van de faciliteiten die aan de erkende / geaccrediteerde journalisten/media aangeboden worden.

Nochtans zal in de eerste plaats naar overleg gestreefd worden met de journalist/ hoofdredactie/ het verantwoordelijke medium. Desgevallend zal de Raad voor de Journalistiek gevraagd worden als bemiddelaar op te treden.

1 december 2015